

<https://doi.org/10.62837/2025.9.349>

MUSAYEVA GÜLŞƏN CALAL
Bakı Biznes Universiteti
Dillər kafedrası, müəllim
Ünvan: Həsən bəy Zərdabi 88
musayeva-gulshan@mail.ru

İNGİLİS DİLİNDƏ MƏCAZLARIN İŞLƏNMƏ XÜSUSİYYƏTLƏRİ

Xülasə

Açar sözləri: obrazlılıq, məcaz, üslubi fiqur, metafora, metonimiya, kinayə, parafraz, ritorik məcazlar

Dilçilikdə sözlərin ifadəliliyi sözlərin məcazlaşması ilə izah olunur. Daha dəqiq desək, məcazlaşmayan sözlərin heç bir bədii keyfiyyətə malik olmaması fikri irəli sürülür. Bu fikri inkar edənlər də vardır. Məcazlaşmanı əsas götürən alimlər ifadəliliyin və bədiiliyin yaranmasında məcazlaşma ilə yanaşı dildəki digər vahidləri; fonetik, morfoloji və sintaktik vahidləri də inkar etmiş sayılırlar. Lakin dildə mövcud olan bu vahidlər də bədiiliyin yaranmasında əvəzsiz rola malikdirlər. Məcazların dilçilikdə metafora, metonimiya, kinayə, parafraz, antonomasiya, epitet, mübaliğə kimi növləri var.

Məcazlar üslubiyyatda və dilçilikdə geniş istifadə olunması ilə yanaşı həm də ədəbiyyatşünaslıqda, yəni klassik poeziyada da istifadə olunur. Ritorik məcazlar vasitəsi ilə bədii mətn və bədii əsərlərin ifadəliliyi daha da artır. Bədii əsərin rəngarənliliyini, ifadəliliyini, obrazlılığını və səmərəliliyini artırmaq məqsədi ilə dilçi alimlər və ədəbiyyatşünaslar ritorik məcazlardan tez-tez istifadə edir.

МУСАЕВА ГЮЛЬШАН ДЖАЛАЛ ОСОБЕННОСТИ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ ТРОПЫ В АНГЛИЙСКОМ ЯЗЫКЕ РЕЗЮМЕ

Ключевые слова: образность, тропы, стилистическая фигура, метафора, метонимия, ирония, парафраз, риторические тропы

В лингвистике выразительность слов объясняется метафоризацией. Точнее, выдвигается идея о том, что слова, не подвергшиеся метафоризации, не обладают художественными качествами. Есть и те, кто отрицает эту идею. Считается, что учёные, берущие метафору за основу, отрицают участие других единиц языка в создании выразительности и художественности, наряду с метафорой: фонетических, морфологических и синтаксических. Однако эти единицы, существующие в языке, также играют незаменимую роль в создании художественности. В лингвистике существуют такие виды метафор, как

метафора, метонимия, ирония, парафраз, антономация, эпитет и преувеличение.

Метафоры широко используются в стилистике и лингвистике, а также в литературоведении, в частности, в классической поэзии. Риторические метафоры ещё больше усиливают выразительность литературных текстов и произведений искусства. Лингвисты и литературоведы часто используют риторические метафоры для повышения разнообразия, выразительности, образности и действенности литературных произведений.

MUSAYEVA GULSHAN JALAL FEATURES OF TROPES USE IN THE ENGLISH LANGUAGE SUMMARY

Key words: figurativeness, tropes, stylistic figure, metaphor, metonymy, irony, paraphrase, rhetorical tropes

In linguistics, the expressiveness of words is explained by the metaphorization of words. More precisely, the idea is put forward that words that are not metaphorized do not have any artistic quality. There are also those who deny this idea. Scientists who take metaphor as a basis are considered to have denied the other units of language in the creation of expressiveness, along with tropes, phonetic, morphological and syntactic units. However, these units existing in the language also have an indispensable role in the creation of artistry. There are types of metaphors in linguistics such as metaphor, metonymy, irony, paraphrase, antonomasy, epithet, and exaggeration.

Metaphors are widely used in stylistics and linguistics, as well as in literary studies, particularly in classical poetry. Rhetorical tropes further enhance the expressiveness of literary texts and works of art. Linguists and literary scholars often use rhetorical metaphors to enhance the variety, expressiveness, imagery, and effectiveness of literary works.

Dilçilikdə sözlərin ifadəliliyi sözlərin məcazlaşması ilə izah olunur. Daha dəqiq desək, məcazlaşmayan sözlərin heç bir bədii keyfiyyətə malik olmaması fikri irəli sürülür. Məcəzlərə üslubiyyatda troplar da deyilir və olar cümlənin emosionallığını və məntiqliliyini artırmaq məqsədi ilə istifadə olunur. Sözlün məcazi mənasını başa düşmədən insanın lüğət ehtiyatı bədii obrazlar hesabına inkişaf etməz, nitqi zəif söz yığımına çevirilər.

Məcəz dedikdə sözlün semantik quruluşundan irəli gələn bir hadisə başa düşülür. Məcəz üslubiyyatda dilin ifadəlilik imkanlarını artıran, onun lüğət tərkibini zənginləşdirən bir vasitə kimi istifadə olunur. Sözlün məcazi mənası lüğət tərkibinin ayrılmaz hissələrindən olan obrazlı leksikanın yaranmasında əvəzsiz rola malikdir. Üslubiyyatda troplar sözlün əsas mənasından törəyir, ona istinad edir. Sözdə çoxmənalılıq kimi keyfiyyətin yaranması üslubiyyatda məcəzlərin yaranmasına

zəmin yaradır. Hər bir çoxmənalı sözün həqiqi və məcazi mənası olur. Sözün həqiqi mənası əşya və yaxud hadisələrə ad vermək üçün istifadə olunursa, məcazi mənə isə onu təsvir etmək üçün istifadə olunur. Çünki söz məcazi mənaya malik olduqda obrazlılıq kimi bir xüsusiyyətə sahib olur ki, bu da fikrin daha təsirli və mənalı ifadəsinə xidmət edir.

Məcəzin mahiyyətini ilk dəfə qədim Yunan alimləri müəyyən etmişdilər. Antik dövrün alimləri məcazın təbiətini öyrənib qeyd etmişlər ki, məcaz sözün mənası ilə bağlı semantik bir hadisədir: “ Məcəz - söz və ya söz birləşməsinin elə bir mənə dəyişməsidir ki, bunun nəticəsində məzmun zənginləşir” [2,192]. Məcəzların etimologiyası olduqca qədim tarixə malikdir. Məcəzların ən geniş yayılmış növlərindən biri olan metafor ilk dəfə 16-cı əsrdə Qədim Fransız dilində yaranmış, latın dilində “metaphora” yəni “daşınan” kimi təsadüf edilmişdir. İngilis dilində mövcud olan, “meta” və “phero” sözlərindən yaranmış metafor yunan mənşəlidir və mənası “köçürmək” deməkdir.

Üslubiyyatda əşya və ya hadisələrin olduğundan daha qabarıq və şişirdirilmiş şəkildə verilməsi məqsədi ilə istifadə olunan məcaz növü mübaliğədir. Mübaliğə də metafora və metonimiya kimi olduqca qədim tarixə malikdir. İlk dəfə 15-ci əsrdə latın və yunan dillərində “hyperbole” yəni “şişirtmə” olaraq təsadüf edilmişdir.

Dilçilikdə məcazlaşmayan sözlərin heç bir bədii keyfiyyətə malik olmaması fikri irəli sürülür. Bu fikri inkar edənlər də vardır. Məcəzlaşmanı əsas götürən alimlər ifadəliliyin və bədiiiliyin yaranmasında məcazlaşma ilə yanaşı dildəki digər vahidləri; fonetik, morfoloji və sintaktik vahidləri də inkar etmiş sayılırlar. Lakin dildə mövcud olan bu vahidlər də bədiiiliyin yaranmasında əvəzsiz rola malikdirlər.

V.V.Vinoqorodov göstərir ki, elə bir söz və qrammatik forma yoxdur ki, o bədii dil üçün material verməsin. Deməli, bütün sözlər, qrammatik formalar bədiiiliyin yaranmasında iştirak edir [6,24].

Fransız milli ritorikasında məcazlar üslubi fiqurlara daxil edilir: "Məcəzlar o fiqurlara deyilir ki, onların köməyi ilə sözə onun həqiqi mənasından fərqlənən mənə verilir" [6,378].

Troplar - qədim üslubi anlayış olaraq sözün semantik quruluşunda baş verən müxtəlif dəyişmələrin qaydaya salınması kimi başa düşülür. Məcəzların üslubiyyatdakı rolu, növləri və sayı üslubiyyatda müxtəlif mübahisələrə səbəb olmuşdur. Bir çox alimlər məcazın əsas növlərinə metafora, metonimiya, hiperbola, ironiya və başqalarını aid etmişlər. Belə ki, onlar bu cür mənə dəyişmələrini məcazlara, yoxsa üslubi fiqurlara daxil edilməsində yekdil fikrə gələ bilmirlər. Məsələn, M.T.Siseron parafrazanı fiqurlara, M.F.Kvintilian isə troplara aid edir [2,56].

Məcəzların etimologiyası olduqca qədim tarixə malikdir. Məcəzların ən geniş yayılmış növlərindən biri olan metafor ilk dəfə 16-cı əsrdə Qədim Fransız dilində yaranmış, latın dilində “metaphora” yəni “daşınan” kimi təsadüf edilmişdir. İngilis

dilində mövcud olan, "meta" və "phero" sözlərindən yaranmış metafor yunan mənşəlidir və mənası "köçürmək" deməkdir.

Tropların ən çox istifadə olunan növlərindən olan metonimiyanın da yaranma tarixi olduqca qədim zamanlara dayanır. Üslubiyyatda tez-tez istifadə olunan, məcaz növlərindən biri olan metonimiya 1560-cı ildə Fransada "metonymie", yunan dilində isə "meta"yəni "dəyişmək" və "onyma" yəni "ad" sözlərinin birləşməsindən yaranmış "metonymy" sözündəndir.

Əgər bütün bu deyilənləri birləşdirsək, belə bir fikrə gəlmək olar ki, qədim dövrdən bəri üslubiyyatda məcazlara qarşı iki əsas yanaşma mövcuddur. Birinci yanaşmada üslubi fiqurlarla məcazlar fərqləndirilir və qarşı-qarşıya qoyulur. İkinci yanaşmada isə vahid şəkildə nitqin ifadəliliyini artıran bir vasitə kimi götürülür. Bizim fikrimizcə, üslubi fiqurlarla məcazlar qarşı-qarşıya qoyulmamalı, vahid şəkildə nitqin bədiiliyini artıran bir vasitə kimi öyrənilməlidir. Antik dövrdən etibarən məcazlar üslubi fiqurların bir növü kimi öyrənilmişdir. Bəzi nəzəriyyəçilər isə bu fikrin tamamilə əksinə çıxmış və məcazları üslubi fiqurlardan fərqləndirmişdir.

Üslubi fiqurlar, personajların hiss, hal və emosiyalarının təcəssümüdür. Üslubiyyatda fiqurlar sözlərin mənasını dəyişmir, yalnız nitqin quruluşuna təsir göstərə bilər. Məcaz isə sözlərin və ya söz birləşmələrinin mənasını tamamilə dəyişə bilər və bir predmetə xas olan xüsusiyyətləri başqa bir predmet üzərinə köçürür. Məcazlar bədii obraz yaradır və təsviri rəsm kimi oxucunun gözlərində canlanır.

Struktur bölgüsü əsasən, məcazlar iki cür təsnif olunur: sadə və mürəkkəb. Bir sözdən ibarət olan məcazlara sadə, iki və ya daha artıq sözdən ibarət olan məcazlara isə mürəkkəb məcazlar deyilir. Sadə məcazlara misal olaraq bəzi metaforalan göstərmək olar. Məsələn,

a bridge - körpü, bənd, xərək, burunun üst hissəsi

a plam - ovuc, palma ağacı və ya onun yarpağı

lilac - yasəmən, yasəmən rəngi [8,133]

Mürəkkəb məcazlara misal olaraq da bəzi metaforaları göstərmək olar. Məsələn,

a snake in the grass - gizli düşmən

To take mountains out of molehills - qarışqadan fil düzəltmək, şışirtmək [8,134]

Məcazların semantik xüsusiyyətlərinə görə dörd qrupa bölünür:

1. Lüğəvi və kontekstual mənanın qarşılıqlı təsiri üzərindən qurulan məcazlar

2. Sözü əsas və düzəltmə mənaları arasındakı qarşılıqlı əlaqəyə əsaslanan məcazlar

3. Sözü məntiqi və emosional mənasının qarşılıqlı əlaqəsinə əsaslanan məcazlar

4. Sözü əsyavi və emosional mənalarının qarşılıqlı təsiri əsasında yaranan məcazlar

Lüğəvi və kontekstual mənanın qarşılıqlı təsiri üzərində qurulan məcazlara metafora, metonimiya və kinayə aiddir. Üslubiyyatda mövcud olan məcazlar içərisində bədii fikrin ifadəsi baxımından ən güclüsü, növ və formalarının

zənginliyinə, işlənmə dairəsinin genişliyinə görə ən imkanlısı metaforadır. Dildə metaforanın mövcud olmasının müxtəlif səbəbləri mövcuddur ki, bu da onun müxtəlif formalarının meydana çıxmasına səbəb olur. Aristotel metafora haqqında deyirdi: "Yaxşı metaforalar qoşmaq – oxşarları tapmaq deməkdir". Natiq üçün hər şeydən mühümü metaforalardan usta olmaqdır, lakin bunu başqalarından öyrənmək mümkün deyil bu istedadın əlamətidir". [3,201-202]

Lügəvi və kontekstual mənənin qarşılıqlı təsiri üzərində qurulan digər məcaz növlərindən biri isə metonimiya. Metonimiya yunan mənşəlidir və mənəsi "başqa cür adlandırma"dır. Metonimiyanı yaxınlığa, əlaqələrinə görə assosiasiya (ayrı-ayrı təsəvvürlər arasındakı əlaqə) adlandırırlar.

Metonimiyanın üzvləri arasında tipik münasibətlər aşağıdakılardır:

1. Konteyner əvəzinə istifadə olunan əşyanın adından istifadə etmək.

School - as building and as knowledge

2. Yer adının yerinə o yerə gedən və ya bu yerdəki adamın adı istifadə olunur.

Bush -1) kol-kos, 2) avara

Chair - 1) stul, 2) kafedra (the staff)

3. Əşya və insan arasındakı əlaqəyə əsaslanan metonimiyalar.

Pen -1) qələm, 2) yazıçı

4. Səbəb və nəticə arasındakı əlaqəyə əsaslanan metonimiyalar.

Cold - soyuq (səbəb); soyuqlama (nəticə).

5. İxtira etdiyi əşyanın yerinə, ixtiraçı adından istifadəyə əsaslanan metonimiyalar.

Mackintosh, Volt, Diesel və.s [8,140]

Ə.M.Dəmirçizadə kinayə haqqında yazır: "Kinayə və tərz məqamlarında işlədilən hər bir söz öz həqiqi mənasından daha çox üstüörtülü haldə əks mənə ifadə edir və bu yolla da ya sadəcə istehzalı mənfi münasibət çalarlarında ya da qəzəbli istehzalı mənfi münasibət çalarlığında işlənir [1,159]. Ə.M.Dəmirçizadənin qeyd etdiyi ikinci növ kinayənin ən kəskin formasıdır və bu sarkazm adlanır.

Water, water, everywhere, Nor any drop to think (O.Wild).

İkinci qrupa aid olan məcazlar isə sözün əsas və düzəltmə mənaları arasındakı əlaqəyə əsaslanır ki, bu qrupa isə zəvqma daxildir. Zəvqma üslubi fiqurun bir növüdür ki, bu da bir ümumi üzvi olan və onun ətrafında toplanan tabesiz mürəkkəb cümlənin komponentlərindən ibarətdir. Bu ümumi üzv həmin komponentlərin yalnız birində verilir.

"Ah, nowadays we are all of us hard up, that the only pleasant things to pay are compliments. They're the only things we can pay" (O.Wild).

Üçüncü qrupa aid olan məcazlar isə məntiqi və emosional mənənin qarşılaşdırılması əsasında formalaşır. Bu qrupa nida, söz və cümlələr, epitet aiddir. Üslubiyyatda oxucunun diqqətini çəkmək məqsədi ilə bir fikri daha qüvvətli çatdırmaq üçün sözə əlavə söz artırılır. Həmin söz bədii təyin və ya epitet adlanır.

"Mrs Underwood listened without expression, sepia gaze concentrated on Mr Skelding, facial muscles firm, handsome, confident and commanding in his middle sixties; looking as through she should have been accompanied by a lady-in-waiting caring her purse". (C.P.Snow)

Məcəzin digər növlərindən biri də oksimorondur. Ə.M.Dəmirçizadə oksimorona belə bir tərif vermişdir. "Antonimlərin qoşalaşdırılması ilə düzəldilən söz-ifadələrlə də məcazi mənəvilik alınır ki, belə söz-ifadələrə poetikada oksimoron deyilir"[1,158]. Lakin Dəmirçizadənin verdiyi bu tərif oksimoronun bütün növlərini əhatə etmir. I.V.Arnoldun oksimorona verdiyi tərif bu cəhətdən daha uyğundur. "Oksimoron mənaca əks olan və təsvir olunan anlayışlar arasında ziddiyyəti üzə çıxaran iki sözün birləşməsindən ibarət üslubi vasitədir". Oksimoronda tərəflər bir-birini inkar etmir, sadəcə bir-biri ilə təzad yaradır. [5,130]

Dördüncü qrup məcazlara isə sözün əşyavi və emosional mənalarının qarşılıqlı təsiri əsasında yaranan məcazlar - antonomasiya aiddir. "Xüsusi adların müəyyən mənada ümumiləşdirilərək işlədilməsi də məcaziləşmənin bir növüdür ki, poetikada buna antonomasiya deyilir" [1,157]. Məcəzin bir növü olan antonomasiya adlandırmanın imkanlarını genişləndirir. Məsələn,

Don Juan - for an amorous person

Othello - for a jealous person

Məcəzların semantiksına əsasən dörd böyük qrup bölgüsünü qeyd etdik. Lakin bu bölgü nisbidir və üslubiyyatda məcazların müxtəlif təsnifatları da mövcuddur. Ancaq təsnifatından asılı olmayaraq bütün məcazlar dilin daha ifadəli, obrazlı olması üçün xidmət edir. Dilçilikdə və ədəbiyyatda məcazların əvəzsiz rolu vardır.

A) Ətraf aləmi dərk edən insan oxşar hadisə və ya əşyaları qruplaşdıraraq eyni sözlə adlandırır bu da üslubiyyatda metafora adlanır. Məsələn,

My dad was boiling mad.

That my dad was very,very angry.

That the homework was very easy to do [8,136]

B) İnsanlar həm də əşya və ya hadisələri yaxınlığına, bir-biri ilə əlaqələrinə görə qruplaşdırır, bu da metonomiya adlanır. Məsələn,

I have never read Balzac in original.

My sister is fond of old China.

He is the hope of the family [8,141].

C) Eyni zamanda insanlar bir əşya və ya hadisənin əlamətinə görə başqa bir əşya,yaxud hadisəyə bənzədə bilir və bu zaman "like","as","as...as" kimi bağlayıcılardan istifadə edir. Bu da üslubiyyatda "simile" adlanır. Məsələn,

Della's beautiful hair fell about her ripping and shining like cascade of brown water...

And then in a moment she would come to life and be as quick and restless as a monkey. (J.G)

"We can hear him coming. He's got a tread like a rhinoceros". (K.A.)

D) Məcəzin bir digər növü olan parafraz da üslubiyyatda və ədəbiyyatda çox geniş yayılmışdır. Yazıçılar parafraz vasitəsi ilə öz əsərlərində cümlənin ifadəliliyini və obrazlılığını artırmaq məqsədi ilə müəyyən bir sözün ifadə etdiyi anlayışın təsviri yolla daha uzun ifadə edərək məcaziləşdirmişdir. Parafrazın işlənməsinin əsas məqsədi isə qeyri-etik səslənən sözlərin daha az istifadə olunmasıdır. Məsələn,

My better half (my wife, husband)

To tie the knot (to marry)

To turn over a new leaf (make a new a better start)

Məcəzlərin bir digər üslubi xüsusiyyəti isə canlı obraz yaratmaqdır. Üslubiyyatda mənaların köçürülməsi, canlı obraz yaradır və dünyaya subyektiv baxışları əks etdirir, danışanın hisslərini, qiymətlərini ifadə edir, bir növ, hər kəsə rəssam, yaradıcı olmağı təklif edir. Üslubiyyatda ritorik məcəzlərin əsas xüsusiyyətlərindən biri ritorikanın qanunlarından olan - nitqin emosionallığı qanunun həyata keçirilməsini təmin edir.

R ritorik məcəzlər və ya bədii ifadələr dinləyiciyə ona həsr olunan çıxışdan həzz almaq fürsəti verir. R ritorik məcəzlər - üslubiyyatda mövcud olan yaradıcılıq oyunudur. Buna görə də məcəzlər natiqin nitqini, yazıçının əsərini daha xoşa gələn və dinləyici üçün cəlbedici edir.

R ritorik məcəzlərin bir digər xüsusiyyətlərindən biri də mürəkkəb bir məzmunu qısa və aydın çatdırmaqdır. Bu məcaz növünə nümunə olaraq atalar sözlərini misal çəkmək olar. Atalar sözləri xalqın yaratdığı və qədim dövrlərdən bəri özünə həyat fəlsəfəsi etdiyi hikmətli ifadələrdir. Atalar sözlərinin bir sıra mühüm xüsusiyyətləri vardır ki, bunlar mövzu müxtəlifliyi, bitmiş fikir ifadə etmək və eyni zamanda mənaca hikmətli və nəsihətli olması ilə yanaşı həcmcə kiçikliyi. Atalar sözlərinin həm həqiqi həm də məcazi mənası mövcuddur və atalar sözləri bitmiş fikir ifadə edir. Məsələn;

Laugh and the world laughs with you, weep and you weep alone.

Early to bed and early to rise makes a man healthy, wealthy and wise.

An army of sheep led by a lion would defeat an army of lions led by a sheep

Bədii dildə poetik metaforalar yüksək ifadəliliyi ilə seçilir çünki poetik metafora ən güclü, bədii təsvir vasitələrindən biridir. Poetik metafora bədii dilin daha obrazlı, təsirli səslənməsini təmin etməklə bərabər, həm də məzmunun daha obrazlı ifadə olunmasına, bədii surətlərin daxili aləminin təsirində təkrarsızlığa, bənzərsizliyə imkan yaradır, bədii əsərin dilinin estetik tələblərə uyğunluğunu şərtləndirir.

Bütün bu sayılan faktorları ümumiləşdirsək belə bir nəticəyə gələrik ki, poetik metafora, hər şeydən əvvəl, estetik kateqoriyadır. Poetik metaforaya misal olaraq Bayron poeziyasına müraciət edək.

The world is a bundle of hay

Mankind are the asses who pull (G. Byron)

Poeziyasında istifadə olunan digər bir məcaz növü də metonimiyadır. Lakin onun klassik aşiq poeziyasında istifadə olunma məqamları metafora qədər geniş deyil. Ancaq klassik poeziyada metonimiyaya da sığ-sığ müraciət olunur. Metonimiyanın istifadə olunma məqamına misal olaraq:

"The little buried mole continues blind,
Why flesh that mirror him must someday die..."(C. Cullen)

Burada Cullen insanları təmsil etmək məqsədi ilə "flesh"(bədən) sözündən istifadə edir və biz onun bənzərində yaradıldığımızda nə üçün ölməli olduğumuz barədə Allaha sual verir.

Məcaz növlərindən biri olan epitet də klassik poeziyada əvəzsiz rola malikdir. Epitetin əsas funksiyası qoşulduğu sözlərin bədii mənasını qüvvətləndirmək, poetik baxımdan daha zəngin mənə çalarlarını üzə çıxarmaqdır. Məsələn,

"Here of a Sunday morning
My love and I would die,
And see the coloured counties,
And hear the larks so high
About us in the sky". (A. E. Housman)

Burada "coloured" sözü xoş və gözəl yaz mövsümünü təsvir etmək üçün istifadə olunan bir epitetdir.

Poeziyasında istifadə olunan digər bir bədii təsvir ifadə vasitələrindən biri də bənzətmə, yəni təşbehdir. Digər məcaz növləri kimi təşbeh də bədii əsərin ifadəliliyini və obrazlılığını artırmaq məqsədi ilə istifadə olunur, ingilis ədəbiyyatında isə təşbehin bir növü olan və "like", "as", "as...as" sözləri ilə düzəlan "simile" daha çox istifadə olunur. Məsələn,

"O my Luve's like a red, red rose
That's newly spring in June;
O my Luve's like the melodie
That's sweetly played in tune". (R. Burns)

Burada şair sevgilisinin gözəlliyini təsvir edərkən onu yazda çiçək açan təzə qırmızı gülə bənzədir.

Beləliklə, məcazlar üslubiyyatda və dilçilikdə geniş istifadə olunması ilə yanaşı həm də ədəbiyyatşünaslıqda, yəni klassik poeziyada da istifadə olunur. Ritorik məcazlar vasitəsi ilə bədii mətn və bədii əsərlərin ifadəliliyi daha da artır. Bədii əsərin rəngarənliliyini, ifadəliliyini, obrazlılığını və səmərəliliyini artırmaq məqsədi ilə dilçi alimlər və ədəbiyyatşünaslar ritorik məcazlardan tez-tez istifadə edir.

Ədəbiyyat

Azərbaycan dilində

1. Dəmirçizadə Ə.M. Azərbaycan dilinin üslubiyyatı, Bakı: Azər tədris nəşr, 1962, 271s

2. Hüseynov S.S., Qaracayeva E.M., Azərbaycan dili və nitq mədəniyyəti, Bakı, Elm və təhsil, 2016, 408s

3. Şiriyev F. Azərbaycan dilinin nitq mədəniyyəti və ritorika, Bakı, Nurlar nəşriyyatı, 2014,400

Rus dilində

4. Античные теории языка и стиля, Алетея, 1996, 362с

5. Арнольд И.В. Стилистика Современного Английского Языка Учебник для вузов, Вензи, 2002.-384с

6. Виноградов, В.В. О языке худ. Прозы, Избранные труды.- М.: Наука,1980-360с

İngilis dilində

7. Arnold I.V., The English Word, Moscow, “Higher school”,1986, 296p

8. Həjiyeva A. English Lexicology, Bakı, Education and science, 2011, 248p

9. Huseynova M., Yunusova G. English Stylistics. Bakı, 2017, 275p

İnternet materialları

10. <https://kayzen.az/blog>

11. <https://az.wikibooks.org/wiki/>

12. <https://literarydevices.net>

Rəyçi: filologiya elmləri doktoru, A.Ş.Məmmədova